

बुद्धया सत्उपदेश (ष्यपु)

सम्पादक
भिक्षु सम्यक ज्योति

बुद्धया सत्उपदेश

(प्यणु)

सम्पादक

भिक्षु सम्यक ज्योति.

प्रकाशकः
सुमङ्गल विहार
यल, लुंखुसि

बु. सं. २५२६
बि. सं. २०४२
ने. सं. ११०५
ई. सं. १६८५

पृष्ठांकाः- १००० गू

धाकूः- रोजन प्रिन्टर्स, ठह्रिटी, ये । फोन न्याः २-१६६०६

निगू शब्द

त्राणवन्तो कम्मसिद्धो अर्थात् हरेक विषयय् बांलाक सःस्यूगु ज्ञान बुद्धि दुह्य पण्डितं याइगु ज्या धानव सिद्ध जुइ धका ग्रन्थय् उल्लेख याना तःगु दु ।

लोकय् मियागु तेज, चन्द्रमायागु तेज, व सूर्ययागु तेज मध्यय् प्रज्ञायागु तेज अपो दु, उक्कि पञ्जा समा आभा नत्थि धका धया तल ।

ज्ञान हासिल यायेगु इच्छा दुपिं व्यक्तिपिसं धार्मिक सामाजिक सम्बन्धि विविध प्रकारयागु सफूत स्वयेगु यायेमा गुकिं याना क्खीत इहलोक व परलोक निगू लोकय्सन हित सुख जुइ ।

उन्नति वृद्धि जुइगु सफू स्वयगु छे यागु लुखाद्दा चायका तयेगु व क्खा चायेका तयेगु समान खः । यदि थःत हित सुख जुइगु सफू स्वयेगु नोट यायेगु न्वे वयेकेगु अभ्यास यायेगु मयात धाःसा छेयागु लुखाद्दा तिना, क्खातिना तःगु समान खः धका “बुद्ध धम्म लोक” धइगु धर्मी पत्रिकाय् च्वया तःगु दु ।

प्रस्तुत सफुती भगवान बुद्ध यागु प्यपु सत्उपदेश संग्रह याना तःगु दु । श्रद्धां प्रब्रजित जूपिं मध्यय् एतदग्ग प्राप्त जूह्य राष्ट्रपालया जीवनी दु । राष्ट्रपालं कौरब्ब्य जुजुयात कना विज्यागु गुगु धात्थे लुमंका तय् बहःजू ।

वीर्यं उत्साहं यादृपिं भिक्षुणीपिं मध्यं एतदग्न्यं प्राप्तं
 जूह्वं सोणां स्थविरायागुं बाखं उत्साहहीनं जुयां च्वंपिन्तं धात्वं
 अनुकरणं याये बहःजू । कायं भौपिनिगुं अपमानं सहयाये मफया
 छेः पिहाँ वोह्वं धनपतिं ब्राह्मणयां प्रति दयां करुणां तथा
 भगवान् बुद्धं धनपतिं ब्राह्मणयात् कनां विज्यागुं उपदेशं कायं
 म्हायं जुयां च्वंपिन्तं लुमंकां तये बहःजू ।

थः परिवारं योपिं नापं बियोगं जुयां च्वंपिन्तं धैर्यं काये
 फयेकेयां निमित्तं उरगं जातकं लुमंकां तये बहःजू ।

आयुष्मान् सम्यकं ज्योतिं आपालं मेहेनतं यानां उखे
 थुखे सफू सोयां थःतं घट्परेजूगुं भगवान् बुद्धयां सत्त्उपदेशं
 प्यपुं संग्रहयानां प्रकाशं हलं, थुगुं बारं आयुष्मान् सम्यकं
 ज्योतियात् साधुवादं वियां च्वना ।

ध्वं सफू व्वनां दीपिं पाठकं वर्गपिन्तं छुं अंसं जूसां
 मानसिकं सान्त्वनां व आध्यात्मिकं प्रेरणां वीगुलीं त्रिबः जुइ
 धइ मतीं तयां ।

अन्तसं लिपां लिपां नं भथे हे वांवालागुं भगवान् बुद्धयागुं
 सत्त्उपदेशं प्रकाशं हइ धइगुं कामनां यानां निगू शब्दं थनत्तुं
 क्वचाय्कां च्वना । अस्तु ।

सुमङ्गल विहार
 ललितपुर ।

भिक्षु बुद्धघोष

१ कार्तिक २०४२

छुं खँ

भगवान बुद्धं ४५ वर्ष तक चारिका यायां अनेक विषय धर्मोपदेश याना बिज्यात । थ्वहे धर्मरूपी अमृत ल्याय्हा, बैस वंषिं, अनेक दुःख सिया ध्रुपिं मनूष्य पिंसं रसपान यात । उकि मध्ये गुलिगुलिसिनं अनित्यता लुमंका उदय व्यय ज्ञान स्ववोध-याना अरहत फल तकं लाभयाना काल । उकिंहे थ्व प्रस्तुत सफूतिइ अनित्यता लुमंका च्वंषिं ब्राह्मण व वया परिवार यागु बाखँ, ल्याय्हा बैसय् भिक्षु जुया अरहत जुया बिज्याहा राष्ट्र-पाल भन्तें जुजु कौरब्ययात कना बिज्यागु उपदेश, बुद्धकालिन समाजया चित्रण याना तःगु धनपति ब्राह्मणया खँ, तःह्य काय्पिं म्हाय्पिं दयानं पारिवारिक सुखं बंचित जुइका बुद्धि जुइका दुःख सिया भन्तय् बुद्धया शरणय् घना अरहत जुहा सोणा स्थविराया खँ उल्लेख याना ब्वय् हया च्वना ।

पूजनीय आचार्य अमृतानन्द भन्तें अनुवादयाना बिज्यागु बुद्धकालिन सफूत व उपासक सुगत रत्न वज्रचार्यं अनुवादयाना तःगु 'अनित्य संस्मरण' सफूं बाखँ लिक्कया थ्व सफू सम्पादन याना । सोणाया भात छुकिया कारणय् भिक्षु जूवंगु धंगु अष्पष्टथे ताया थुकिया कारण 'आदर्श बौद्ध महिलापि' सफूतिइ उल्लेख जुगुलिं उकियाहे आधारे थ्व सफूतिइ ब्वय हया च्वना ।

पूजनीय बुद्धघोष भन्तेया पासै' जिगु गृहस्था भ्रमबने
निसे' आतकं बुद्ध धर्म सम्बन्धि शिक्षा बिया बिज्यागुलिं हे थथे
सफू प्रकाशन यायेत प्रेरणा दुगु खः ।

अन्तय थ्व सफू पिकायेत प्रेरणा बिया बिज्याह्य पूजनीय
बुद्धघोष भन्ते प्रति कृतज्ञता देछासे सुमंगल विहारया उपासक
उपासिका पिन्त साधुवाद गुह्ये सिनं थ्व सफू प्रकाशन यायेत
आर्थिक ग्वहाली बिल । चन्दादाता तयेगु धलपौ जायकागु दु ।
थ्व सफूया अनुवाद ज्याय् व प्रुफ स्वया ग्वहाली व्युं ह्य सुगत
रत्न नापं सफू थाना व्युह्य अष्ट बहादुर लगायत रोजन प्रिन्टर्स
यात सुभाय् ।

सुमंगल विहार, यल
०४२।७।४

सम्पादक
भिक्षु सम्यक ज्योति

सब्वदानं धम्मदानं जिनाति
पुण्य सहभागी जुया धलपौ जायका बिज्यारिषि

भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर सुमंगल विहार	२५१-
„ सम्यक ज्योति	३६०१-
अनागारिका श्रावस्ती, बलम्बु बिहार	१००१-
„ देवाचारी, बुटवल पन्न चैत्य बिहार	१५०१-
„ दानपारमी, ज्योति बिहार वादे	२५१-
„ शीलपारमी, इलाबद्धि, यल	१५१-
„ विनिता, „ „	१५१-
बहादुर शाक्य, उकुवाहा, यल	३००१-
तिर्थमान „ इनार शुक्रमार्ग यल	२५०१-
मदन धाखा, चाकुपात „	१२५१-
शोभा शाक्य, चाकुपात „	१००१-
प्रेम बहादुर शाक्य, उकुवाहा „	५०१-
बेतिमाया बजाचार्य, वनबाहा „	५०१-
बेतिमाया शाक्य, हरिहर भवन „	५०१-
रत्नमाया „ मंगलबजार „	५०१-
धर्म रत्न शाक्य, हल्ला यल	५०१-
रामकाजी „ नागबाहा यल	२०१-
गणेश „ ज्याथ „	२५१-
गुणराज „ उवाहा „	२०१-
आशाकाजि शाक्य, च्याग „	१०१-
भाइज्यान „	५१-

कृष्णदेवी बजाचार्य, भिन्वाहा यल	२०१-
रत्नदेवी शाक्य, उवाहा	२०१-
नानीमाया शाक्य, ज्याथ यल	२०१-
रत्नमाया, ,, चिकंवहि	२०१-
वेत्तिमाया, ,, तखाछे यल	२०१-
मंगल देवी, ,, ,, ,,	१५१-
हेरा शोभा, ,, उवाहा ,,	२५१-
इन्दिरा शोभा शाक्य, ,, ,,	२५१-
सानुछोरी ,, बानेश्वर यल	१५१-
हेरामाया ,, इवनि ,,	१५१-
अष्टमाया शाक्य, उवाहा यल	१०१-
लिला ,, तापाहिति यल	१५१-
अमला तुलाधर, हरिहर भवन यल	५१-
प्राणमाया राजकर्मी, तंग यल	१०१-
कृष्ण कुमारी शिल्पकार, जोनवाहा यल	१०१-
कर्ण कुमारी राजकर्मी, चिकमुग ये	५१-
पद्म कुमारी ,, कमलपोखरी ये	१०१-
लक्ष्मीदेवी ताम्राकार, थापाथली ,,	५१-
अष्ट बहसदुर शाक्य, इटुम्बहाल ,,	१००१-

ॐ स्वप्नरसिता यल १५१

॥ मुदिता यल १०१

॥ शीवना ,, १०१

भाइ लाल रव महजनसो १०१

उपानि ((उवाहा १०१

“नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स”

उरग जातक

उरगोव तच्चं जिण्णं . . . थुगु गाथा भगवान शास्तां जेतवन
बिहारे च्वना बिज्यागु बखते छहा गृहस्थया बारे कना बिज्यागु
खः गुहा गृहस्थया काय् सीगु खः ।

क. बर्तमान बाखँ

बाखँ वहे गृहस्थया थें गुम्हेसिया कला व बी सीगु खः ।
थ्व बाखँनय् नं भगवान थथेहे गृहस्थया छें बिज्यात । गृहस्थ
वया भगवानयात बन्दना याना छखे फेतुत । भगवानं न्यना
बिज्यात— आयुष्मान ! छु दुःख ताया च्वनाला ?

गृहस्थि धाल— “खः भन्ते ! गुवले निसें काय् सित
उबले निसें मनय् नुग मँछिका च्वंच्वना ।”

“आयुष्मान ! गुगु तज्याइगु स्वभाव खः उगु तज्याना
वनी; गुगु नाश जुइगु स्वभाव खः, उगु नाश जुयावनी ।
थन्यागु न छम्हेसित जक जुइगु खः, न छगू गामे हे जक । अनन्त
चक्रबाला तथा स्वंगू भवे न सुं छहा हे जक मरु गुहा सी मखु ।
छगू हे अवस्थाय् स च्वनीगु, छगू हे शाश्वत संस्कार मरु । फुक्क

प्राणी मरणशील खः, संस्कार अनित्य खः । पुलांपि पण्डित-
पिसनं थः काय्पि सीवले 'नाश जुइ माःह्य नाश जुल' धका
छुं दुःख ताया मख्व । थथे धया विज्याना उह्य गृहस्थं प्रार्थना
यागुलि न्हापाया जन्मया खँ कना विज्यात-

अतित बाखें

पूर्व समय वाराणशी देशय् ब्रह्मदत्त जुजुं राज्य याना
च्वंगु वखते बोधिसत्व वाराणशी देशया ध्वाखासीया गामे
ब्राह्मण कुलय् जन्म जुया किसान ज्यायाना जिविका हना च्वन ।
वया काय् व म्हाय् याना निह्य मचा दु । कथंछि ल्याय्हा
जुया वसेलि कुलयात ल्वह्य भमचानं हल ।

लहिना तःह्य दासी समेतं याना इपि खुह्य दु- बोधिसत्व
ब्राह्मण, वया कला, काय्, म्हाय्, भमचा व दासी । इपि धवंथ
खुब मिलेजुया, नुग चकंका, थवंथः माया याना च्वंच्वन । थःगु
परिवारे बोधिसत्वं न्याह्यसित थथे धका उपदेश बीगु जुया
च्वन । छिमित छु लाभ जूगु खः उकि मध्य दान व्यू, शीलया
रक्षाया, उपोसथ ब्रत च्वं, मरणानुस्मृति भावनाया, थः सीमागु
खँ लुमंका ती, थ्व प्राणीत सीगु निश्चित खः, म्वाय्गु
अनिश्चित खः अर्थात् न्हाबले सीफु, फुक्क संस्कार अनित्य खः,
उत्पति विनाश स्वतः जुइगु क्रिया खः । चां न्हि अप्रमादि जुया
होशय् वय्का जिविका हँ ।

इपि न्यामहं 'ज्यू !' 'हवस् !' धका उपदेश ग्रहन याना,
अप्रमादि जुया, होशय् वय्का मरणानुस्मृति भावना याना च्वन ।

छन्हु बोधिसत्व थःकाय् नापं बुँइ हल चले याना च्वन ।
 काय्हा फ़ाः लिकया छ्वेका च्वन । वयाहे नापं प्वाले विषादि
 सर्पं छद्द दु । फ़ाः छ्वया च्वंगु कुं सर्पया मिखाय् लागुलि तं
 पिकया प्वालं पिहांवया व मनू पाखें जित भय दु धका बिचा
 याना प्यपू वं न्याना स्यात । मनू अनसं सीना ग्वतु वन ।
 बोधिसत्वं लिफ स्वबले ग्वतुला च्वंगुखना, बैलयात दिका
 स्वतं सी धुं कुगु सिया वयात छमा सिमाक्वे तथा कापतं त्वपुया
 विल्ल । व न छवल, न हाल । वं अनित्यता लुमंका तज्याइगु
 स्वभाव तज्यात, सीमागु स्वभाव सीत, फुक्क संस्कार अनित्य
 खः, मरण-शील खः धका बिचायाना हल चले याना च्वन ।

थगु बुँ पाखे वहा बिश्वासीहा मनूयात खना वयाके
 न्यन- “भाजु ! छेँ फ़ाय्गु खला ?”

“खः ।”

“अथेजुसा जिमिगु छेँ वना जिहा ब्राह्मणीयात न्हापार्थे
 निम्हेसित नयेगु हयेमते छम्हेसित जक न्हि धका धया ब्यु ।
 न्हापा दासीं जक हइगुली आः प्यम्हं शुद्धगु वस्त्रंपुना नस्वागु
 स्वाँ ज्वना नं वा धका धया ब्यु ।”

वं ‘हवस्’ धका ब्राह्मणीयात अथेहे धका धाल ।

ब्राह्मणीं न्यन- “भाजु ! छित थ्व खँ सुनां धाल ?”

“आर्ये ! ब्राह्मणं ।”

वं सिल कि वया काय् मंत तर अथे जूसां वया नूम मछि
 तकं मजू । थुकथं चित्तयात बांलाक होशय् वय्का, शुद्धगु वस्त्रं

पुना, नस्वा स्वाँ, धुँ धुपाय् ज्वना नयेगु ज्वना बाकि परि-
 बारपि नापं फुकं बुँइ ध्यंक वल । सुँ हे मख्व, न सुँ हे हाल ।
 बोधिसत्वं गन काय्ह तैतगु खः अन किचले च्वना नयेगु नल ।
 नये धुँका फुकस्यां सि कया, चित्ताय् तथा, धुँ धुपाय् स्वाँनं
 पूजायाना मि तल । सुयाँहे मिखां छफुतिहे ख्ववि मव । फुकस्यां
 सीमानिगु लुमंका मरणानुस्मृति भावनाया अम्यास याना च्वन
 इमिगु शीलया तेजं इन्द्रया भवन क्वाना वल ।

वं विचायात सु ज्वी ध्व जित ध्व थासं लिकाये त्यंहा ।
 वं सीकाकाल इमिगु गुण तेजं जक हे भवन क्वागु खः । व
 प्रशन्न जुया इमित सिहनादयाना इमिगु छेँ न्हेगुरत्नं जाय्का
 बीमाल घका अनं याकनं क्वहाँ वया दाह संस्कार याना च्वंगु
 थासय् छथाय् दना थथे न्यन-

“भाजु ! छुयाना दियागु ?”

“स्वामी ! मनू छह्य उनाच्च्वना ।”

“जितला थथे च्वं कि छ मनू उना च्वंगु मखु कि मृग
 छह्य स्याना उना च्वंगुथें च्वं ।”

“मखु स्वामी ! मनू हे उना च्वनागु खः ।”

“अथे जूसा सुँ शत्रुयात उना च्वंगु जुइमा...”

“स्वामी ! शत्रु मखु, थःह्य हे काय् खः ।”

“अथे जूसा मयोह्य काय् जुइका ।”

“स्वामी ! जित अति योह्य काय् खः ।”

“अथे जूसा छाया मख्वागु ?”

वं मख्वागु कारण ककं न्हापांयागु गाथा छपू व्वन-

“उरगोष तच्च जिण्णं हित्वा गच्छति सं वनुं

एवं सरीरे निम्भोणे पेते कालकते सति ।

इह्यमानो नजानाति ज्ञातिनं परिदेवितं

तस्मा एतं न सोमाच्च गतो सो तस्सया गति ॥१॥

“गथे सर्पं थःगु (सर्पया) लँ त्वता वनी, अथेहे प्राणीं थःगु शरीर त्वता वनी । थुगु प्रकारं भोगहीन शरीर त्वता वनेवं वयात उना छोइ अले थःथितित ख्वगु वं सी मखु । उकिं जि नुग मच्छि मयाना । वया गुगु गति खः अन वन”

इन्द्रं बोधिसत्वया खँ न्यना ब्राह्मणीयाके न्यन- मां ! व सु परे जू ?

“स्वामी ! फ़िला प्वाथय् तथा, दुरू त्वंका, ल्हातुति चूइ फ़येका, हुकंय्याना तथाह्य काय् ।”

“मां ! बौह्याला मिजं जुया मख्वल, तर मांया हृदयला नाइसे कोमल जुइ, छ छाया मख्वागु ?”

वं थः मख्वागु कारण ककं थ्व निपू गाथा व्वन-

“अनञ्चितो ततो आग भन नुञ्जातो इतो गतो,

यथागतो तथागतो तत्थका पनिदेवना ॥१॥

इह्यमानो नजानाति ज्ञातिनं परिदेवितं,

तस्मा एतं नसोचामि गतो सो तस्सया गति ॥२॥

“मसतुकं (समतय्कं) हे अनंवल, मन्यंसे थनं वन । गथे

वल, अथेवन, उकीं ख्वयेमागु छु दु ? उका च्वंम्हं थःथिति
ख्वगु वं सी मखु । उकिं जि वयागु अफसोच मयाना । वया गुगु
गति जुइ, अन वन ।”

इन्द्रं ब्रम्हुनीया खँ न्यना क्यहेँम्हेसिके न्यनः-

“नानी ! छं व सु परेजू थें ?”

“स्वामी ! जिमि दाजु परेजू ।”

“नानी ! क्यहेँपिनि दाजुपि नाप माया दइ । छ छाय्
मख्वयागु ?”

वं थ मख्वयागु कारण ककं निपू गाथा व्वन-

“सके रोदे किसा अस्सं तस्सा, मे कि फलं सिया,
आति मित्ता सुहज्जानं भोय्यो नो अरती मिया ॥१॥
इह्ममानो नजानाति आतिनं परिदेवितं,
तस्मा एतं न सोचामि गतो सो तस्सया गति ॥२॥

“ख्वल धायेवं गंसी जुयावनी, उकिं जित छु फाय्दा
जुई ? थःथिति व मेपिं हित चिन्तकपिनि यइमखु । उका च्वंम्हं
वं थःथितित ख्वगु सी मखु । उकीं अफसोच मयाना । वया
गुगु गति जुइ अन वन ।”

इन्द्रं क्यहेँया खँ न्यना वया कलायाके न्यन-

“नानी ! व छं सु परेजू ?”

“स्वामी ! जिमि भात ।”

“भात मदेधुंका मिस्त विघवा जुइ, अनाथ जुइ । छ
छाय् मख्वयागु ?”

वं नं थः मख्वयागु खँ ककं निपु गाथा ब्वना न्यंकल-

“यथापि दारको चन्दं गच्छन्तं अनुरोदति,

एवं सम्पद मेवेतं योपेत मनु सोचति ॥१॥

डह्यमानो न जानति आतीनं परिदेवितं,

तस्मा एतं न सोचामि गतो सो तस्सया गति ॥२॥

“गथे मचां न्ह्याना च्वंगु चन्द्रमा खना व कायेत ख्वई,
सिनावपि खना ख्वयगु व मचाथे हे खः । उका च्वंहा वं थःथिति
ख्वगु सी मखु । उकि जि अफसोच मयाना । वया गुगु गति
जुइ अन वन ।”

इन्द्रं कलाम्हेसिया खँ न्यना दासीयाके न्यन-

“नानी ! छं व सु परेजू ?”

“स्वामि ! जिमि मालिक ।”

“निश्चयनं वं छंत दुःख विया दाया ज्या याकिगु जुइ,
उकि छं मनय् तल कि व सीगु बांलात, उकि मख्वयागुला ?”

“स्वामी ! अथे धया विज्याये मते । व अन्याहा मखु ।
क्षमा, मैत्री तथा दयां युक्तहा जिहा मालिकया काय् नुगलं
निसें लहिना तहा जिमि काय्थे खः ।”

“नानी ! छं छाया मख्वयागुले ?”

वं नं थ मख्वयागु खँ ककं निपू गाथा ब्वना न्यंकल-

“यथापि उदककुम्भो भिन्नो ऋष्यटि सन्धिषो,

एवं सम्पदमेवेतं योपेत मनु सोचति ॥

डह्यमानो न जानाति आतीनं परिदेवितं

तस्मा एतं न सोचामि गतो सो तस्सया गति ॥

“गथे तज्यागु लः घः हानं स्वाये फँ मखु । (उकिया खँय् ख्वय्गु बेकार जुइगु खः ।) सौह्याया निति ख्वय्गु वनं अयेहे खः । उका च्वंमहं थःथिति ख्वगु वं सी मखु । उकिं जि अफसोच मयाना । वया गुगु गति जुइ, अनवन ।”

इन्द्रं फुकसिया धर्म खँ न्यना खुसी जुया घाल- छिमिसं अप्रमादी जुया मरणानुस्मृति भावनाया अभ्यास याना च्वन । आवंनिसें छिमि थःपिसं ज्याबाये म्वाल । जि देवराज इन्द्र खः । जि छेँ अनन्त न्हेगु रत्नं जाय्का बिइ । छिमिसं दान ब्यु, शील रक्षा या, उपोसथ ब्रत च्वँ, अले अप्रमादी जु ।” इमित थये उपदेश बिया इमिगु छेँ अपार धनं जायका इन्द्र ल्याहां वन ।

भगवान शास्तां ध्व जातकया खँकना सत्यया प्रकाश याना जातक मिलय् याना बिज्यात । सत्यया प्रकाशन जुइवं गृहस्थ स्रोतापत्ति फलय् प्रतिष्ठित जुल । उगु समय दासी खज्जुत्तरा खः । म्हाय् उत्पल-वर्णा खः । काय् राहुल खः । माँ खेमा खः । ब्राह्मणला जिहे खः ।

राष्ट्रपाल सूत्र (इ. पू. ५०६)

थथे जि न्यना-छगू समये भगवान् कुरू देशय् महाभिक्षु संघपिनाप चारिका यायां गन थुल्लकोट्टित नां जुया च्वंगु कुरू पिनिगु निगम दु अन थ्यंक बिज्यात ।

थुल्लकोट्टित देशय् च्वंपि गृहपति-ब्राह्मणपिसं ताल-शाक्यपुत्र भगवान् श्रमण गौतम थुल्लकोट्टितय् बिज्याना च्वंगु दु । थुगु प्रकार अहंत्पिनिगु दर्शन यायेगु भि जुइगु खः । उकि थुल्लकोट्टित गृहपति-ब्राह्मणपि गन भगवान् दु अन वन । वनां गुलि गुलिसिनं भगवान् यात अभिवादनयाना छखे लिक्क फेतुत । गुलि गुलि सुमुक्क छखे लिक्क फेतुत । थथे छखे लिक्क फेतुना च्वंपि थुल्लकोट्टित बासी ब्राह्मण-गृहपतिपिन्त भगवानं धार्मिक बाखं कना संदर्शित, प्रेरित, समुत्तेजित, संप्रशंसित याना बिज्यात ।

उगु समये वहे थुल्लकोट्टित शहरया उच्चकुलयाहा पुत्र राष्ट्रपाल नं उगु परिषदय् च्वंच्वंगु जुल । अले राष्ट्रपालया मनय् थथे लुल, भगवानं गुगु धर्मोपदेश याना बिज्यात, ब (तसकं) सिलातगु शंखथे शुद्धगु ब्रह्मचर्यं छे च्वना पालन यायेगु

अपु मजु । छाया जि सं दाहो खाना, काषाय् वसां पुना, छेँ त्वता प्रव्रजित मजुइ ? अले थुल्लकोट्टित वासी ब्राह्मण-गृहपतिपि भगवानया धर्मउपदेश न्यना समुत्तेजित, सप्रशंसित जुया भगवानया उपदेशयात सत्कारयाना, अनुमोदनयाना आशनं दना भगवानयात वन्दना व प्रदक्षिणायाना वन । अले राष्ट्रपाल कुलपुत्र ब्राह्मणपि वनधुंका भतिचा लिपा गन भगवान विज्याना च्वंगु खः अन वना भगवानयात वन्दना याना छ्खेलिकक फेतुत । छ्खेलिकक फेतुनाच्चंह्य राष्ट्रपालं भगवानयात धाल— “भन्ते ! जव जि भगवानं उपदेश याना विज्यागु धर्म थुल, थ्व अत्यन्तगु परिशुद्धगु सिलातगु शंख थें जागु ब्रह्मचर्य छेँ च्वना पालन याये अपु मजु । भन्ते ! जि भगवान याथाय् प्रव्रजित जुइगु इच्छा दु तथा उपसम्पदानं (जुइ दय्मा) ।”

“राष्ट्रपाल ! छु छं छेँ त्वता भिक्षु जुइत मां बौ पिनि पाखें आज्ञा कयाव्य धुनला ?”

“भन्ते ! आज्ञा मकयानि ।”

“राष्ट्रपाल ! मां बौ पिनिगु स्विकृति मदुपिन्त तथागतं प्रव्रज्या याइमखु ।”

“भन्ते ! अथेजुसा जि अथे याये, गुकि मां बौ पिसं जित प्रव्रजित जुइत आज्ञा विइ ।”

अथे राष्ट्रपाल कुलपुत्र आसनं दना भगवानयात वन्दना व प्रदक्षिणायाना गन मां बौ दुगु खः, अन वन । वना मां बौ पिन्त धाल—

“मां ! बा ! ! गथे भगवानं कना विज्यागु धर्मं थ्व अत्यन्त परिशुद्धगु शंख सिलातगुथे जागु ब्रह्मचर्ये छे च्वना पालन याये अपु मजु धइगु थुल, अले अर्कि जि सँ दाह्ली खाना, काषायू वस्त्रं पुनाः छे त्वता प्रव्रजित जुइगु इच्छा दु । छे त्वता प्रव्रजित जुइत आज्ञा विया विज्याहुं ।”

थथे धायेवं राष्ट्रपाल कुलपुत्रयात राष्ट्रपाल कुलपुत्रया मां बौ पिसं थथे धाल-

“बाबु राष्ट्रपाल ! छ जिमि योह्य, सुखय् ब्वलंहा, याक काय् खः । बाबु राष्ट्रपाल ! छं दुःख धइगु छुं हे मस्यूनि, बा बाबु राष्ट्रपाल ! न, त्वं, चाःह्यू । नया, त्वना चाःहिला काम-परिभोगयाना, पुण्ययाना याउंक च्वं । जिमिसं छन्त छे त्वता प्रव्रजित जुइत गुगुकथं नं आज्ञा विइ फइमखु । सिना वंसानं जिमिसं छंत मभिजुइगु स्वेमफु धासेलि म्वाना च्वंक च्वंक गुकथं प्रव्रजित जुइत आज्ञा बीइ फइ ।”

राष्ट्रपालं निक्कनं, स्वक्कनं थथे वचन पवन ।

अले राष्ट्रपाल कुलपुत्र मां बौयाके प्रव्रज्या जुइत आज्ञा काये मफुगुलि अनसं बैय् ग्वतुल । ‘थनहे जिगु मरण या प्रव्रज्या’ अले राष्ट्रपालया मां बौ पिसं राष्ट्रपालयात थथे धाल- “बाबु राष्ट्रपाल ! छ जिमि योह्य याक काय् खः । छं दुःख छुं हे मस्यूनि । बा बाबु राष्ट्रपाल ! न, त्वं, चाःह्यू । कामपरिभोगे या । पुण्य याना याउंक च्वं ।”

थथे धालनं राष्ट्रपाल कुलपुत्र सुंक च्वंच्वन ।

निक्वलनं, स्वक्वलनं राष्ट्रपाल सुंकंतुं च्वंच्वन ।

अले राष्ट्रपालया मां बौ राष्ट्रपाल कुलपुत्रया पासापि
दुश्याय वना थथे धाल- भाजुपि ! राष्ट्रपाल बैय् ग्वतुलाच्चन-
'थनहे सी या प्रत्रज्या' । वा भाजुपि ! गन राष्ट्रपाल दु, अन
हुं । वना राष्ट्रपालयात धा- मित्र राष्ट्रपाल ! छ मां-बौया
यीह्य याक काय् खः । छं छुंहे दुःख मस्यूनि । वा मित्र
राष्ट्रपाल ! न, त्वं, चाःह्यू । कामपरिभोग या, पुण्य याना
याउंक च्वं ।”

अले राष्ट्रपालया पासापि राष्ट्रपालया मां वौ पिनि खँ
न्यना गन राष्ट्रपाल दुगु खः अनवना थथे धाल-

“मित्र राष्ट्रपाल ! छ मां-बौया याक काय् खः, छं छुं
हे दुःख मस्यूनि । वा मित्र राष्ट्रपाल ! न, त्वं, चाःह्यू । काम
परिभोग या । पुण्ययाना याउंक च्वं ।”

थथे धाबले नं राष्ट्रपाल सुंक च्वंच्वन ।

निक्व स्वक्व धालनं सुंक च्वंच्वन ।

अले राष्ट्रपालया पासापिसं राष्ट्रपालया मां बौ पिन्त
धाल-

“साहुजी ! थ्व राष्ट्रपाल थनेहे बैय्सं तुं दु- 'थनहे
सीगु या प्रत्रज्या' । यदि छलपोलपिसं राष्ट्रपालयात प्रत्रजित
जुइत बचन मबिल धाःसा व अनसहे सी, यदि छलपोलपिसं
बचन बिलधाःसा प्रत्रजित जुइ धुंकानं वयात खनी, यदि राष्ट्र-

पाल प्रव्रज्याय मन तय मफुत धाःसा व गन वनी, बनहेतुं त्यह्नी
वद्द । उकिं राष्ट्रपालयात प्रव्रजित जुइत बचन बिया बिज्याहुं ।”

“भाजुपि ! जिमिसं राष्ट्रपालयात प्रव्रज्या जुइत बचन
बिइ, तर प्रव्रजित जुइ धुंका मां बौ पित्त दर्शन बिउ
वयमा ।”

अले राष्ट्रपालया पासापि वना राष्ट्रपालयात धाल—

“मित्र राष्ट्रपाल ! छ मां बौया योह्य याक काय् खः ।
मां बौ पिनि पाखें प्रव्रजित जुइत स्विक्कति दु । तर प्रव्रजित
जुइ धुंका मां बौ पित्त र्वा वयं वयमा ।”

अले राष्ट्रपाल दना बल प्राप्त याना गन भगवान
बिज्याना च्वंगु खः अनवन । वना छखेलिक फेतुना भभवानयात
थये धाल—

“भन्ते ! जि मां बौ पिनि पाखें प्रव्रजित जुइत बचन कया
वयधुन । जित भगवानं प्रव्रजित याना बिज्याहुं ।”

राष्ट्रपालं भगवान याके प्रव्रज्या व उपसम्पदा प्राप्त
याना काल । अले आयुष्मान राष्ट्रपाल भिक्षु जुया गुलिचां
मरुवं हे, उपसम्पदा जुया वाःछि पुलावंका भगवान थुल्लकोवित्तम्
थःगु इच्छानुसार बिहारयाना गुखे श्रावस्ती खः, उखे चारिका
यायेया लागि बिज्यात । क्रमशः चारिकायायां गन श्रावस्ती
खः अन थ्यंक बिज्यात । अन भगवान श्रावस्ती अनाथ-
पिण्डकया आराम जेतवनय् बिहारयाना बिज्यात । अले

आयुष्मान राष्ट्रपाल आत्म संयमी जुया, बिहार यायां याकनं हे गुगुया लागि कुलपुत्र छेँ त्वता प्रव्रजित जूगु खः, उगु सर्वोत्तम ब्रह्मचर्य-फल थ्वहे जन्मय् थःपिसंहे ज्ञान प्राप्तयाना साक्षात्कार याना बिहारयाना च्वंच्वन । 'जाति (जन्म) क्षीण जुल, ब्रह्मचर्य पालन जुल, यायेमागु याये धुंकल, आ थन यायेमागु छुं मन्त ।' आयुष्मान राष्ट्रपाल अर्हततमध्ये छह्ण जुल ।

अले आयुष्मान राष्ट्रपाल गन भगवान दुगु खः, अन वना भगवानयात बन्दना याना, छेखे लिक्क फेतुत, अले भगवान याके न्यन-

“भन्ते ! यदि भगवानं आज्ञा जुया बिज्यासा, जि मां बी पित्त खा वयँवने मास्ति वः ।”

अले भगवानं राष्ट्रपालया मनयागु खँ सीका बिज्यात । भगवानं सिद्धके धुंका राष्ट्रपाल भिक्षु शिक्षा त्वता, गृहस्थय् च्वनेत अयोग्य जुल, अले भगवानं आयुष्मान् राष्ट्रपालयात आज्ञा जुल-

अले आयुष्मान राष्ट्रपाल आसनं दना भगवानया बन्दना याना, प्रदक्षिणा याना, लासा फांगा मेहसित जिम्मा विया, पात्र चिबर कया गुखे थुल्लकोट्टित खः उखे चारिका यायेत बिज्यात । क्रमशः चारिका यायां गन थुल्लकोट्टित दुगु खः अन ध्यन । अन आयुष्मान राष्ट्रपाल थुल्लकोट्टित जुजु कौरव्यया मिगाचीर बर्जेचा बिहारयाना बिज्यात ।

अले आयुष्मान राष्ट्रपाल पूर्वान्ह समय चीवरं पुना पात्रकया थुल्लकोट्टितय भिक्षाया लार्गि बिज्यात । थुल्लकोट्टितय मद्युसे, भिक्षाटन यायां, गन थः वौया छेँ खः, अन थ्यन । उगु इलय् आयुष्मान राष्ट्रपालया बौ दयुया तलाय् चवना दाह्नी खाना च्वन । बौम्हेस्यां तापाकं निसे आयुष्मान राष्ट्रपाल वइच्चंगु खन । खना धाल- 'थुपि मुण्डक श्रमणपिसं जिमि योह्य काय् यात प्रव्रजितयाना बिल ।' अले आयुष्मान राष्ट्रपालयात थः बौया छेँ न दान प्राप्त जुल, न आदर सत्कार बरू ब्व जक फया वयेमाल । उगु इलय् आयुष्मान राष्ट्रपालया थः ज्ञाति दासी बासीगु क्येँ वाँ छ्वय्त कुने वयाच्वन । अले आयुष्मान राष्ट्रपालं व थः जातयाह्य दासीयात धाल-

"क्येहेँ मय्जु ! यदि बासीगु क्येँ वाँ छ्वे त्यनागु खःसा थन जिगु पात्रय् तै ब्यु ।

अले ज्ञाति दासीं बासीगु क्येँ आयुष्मान राष्ट्रपालया पात्रय् प्वंकाच्चंगु इलय् ल्हा, तुति, सः, ह्यसीकल । अले ज्ञाति दासी गन आयुष्मान राष्ट्रपालया माँ दु अन वन, वना राष्ट्रपालया मांयात धाल-

"आर्या ! स्यूला, आर्यपुत्र राष्ट्रपाल वगु दु ?"

"खःला ! यदि धात्थेँ छं धाःगु खःसा, दासिं मुक्त याना बी ।"

अले आयुष्मान राष्ट्रपालया मां आयुष्मान राष्ट्रपालया बौ दुयाय् वना धाल-

“गृहपति ! स्यूला, राष्ट्रपाल कुलपुत्र वोगु दु ?”

उगु इलय् आयुष्मान राष्ट्रपाल उगु नासीगु क्येँ पःखाया लिकक च्वना त्वनाच्वन । आयुष्मान राष्ट्रपालया बौ गन आयुष्मान राष्ट्रपाल दुगु खः अनवना आयुष्मान राष्ट्रपाल-यात धाल-

“बाबु राष्ट्रपाल ! बासीगु क्येँ त्वना च्वनागुला ? अथे जूसा बाबु राष्ट्रपाल ! छेँ नुं ।”

“गृहपति ! छेँ त्वता प्रव्रजित जूपिनि छेँ गन दइ ? गृहपति ! जिपि छेँ मरूपि । छंगु छेँ वना, अन न दान प्राप्त जुल, न आदर सत्कार दत, बत्कि ब्व जक बियाहल ।”

“वा बाबु ! राष्ट्रपाल छेँय् नु ।”

“म्वाल गृहपति ! थौं जि भोजन याये धुन ।”

“अथे जूसा बाबु राष्ट्रपाल ! कन्हेया भोजन स्वीकार या ।”

आयुष्मान राष्ट्रपालं सुंकच्वना स्वीकार याना बिज्यात ।

अले आयुष्मान राष्ट्रपालया बौ, आयुष्मान राष्ट्रपालं स्वीकारयागु सिइका, गन थःगु छेँ खः अनवना हिरण्य (असर्फी), सुवर्ण यागु द्वंचिका मालां त्वपुया आयुष्मान राष्ट्रपालया स्त्रीपिन्त सःता धाल-

“वा भौमस्त ! न्हापा गुगु तिसा वसतं तिइबले राष्ट्रपालयात यो ताइगु खः उगु तिसा वसतं त्यू ।” अले आयुष्मान

राष्ट्रपालया अबुं व चा फपुले धुंका यःगु छेँ प्रणित भोजन
 तय्यर याका, आयुष्मान राष्ट्रपालयात ई त्यःगु सूचं बिल-
 “ई त्यःल बाबु राष्ट्रपाल ! भोजन तयार जुल ।”

अले आयुष्मान राष्ट्रपाल पूर्वान्ह इलय् चीवरं पुना
 पात्र ज्वना गन थः बौया छेँ खः अन वन । वना लायातगु
 आसन्नय् फेतुत । अले आयुष्मान राष्ट्रपालया अबुं हिरण्य,
 लुं, इँ उला आयुष्मान राष्ट्रपालयात धाल-

“बाबु राष्ट्रपाल ! थ्व छं मांया धन खः, बौयागु
 बाज्यायागु धनला अलग दनि । बाबु राष्ट्रपाल ! थ्व फुककं छं
 उपभोगनं यायेफु, पुण्यनं यायेफु । वा बाबु राष्ट्रपाल ! भिक्षु
 भाव त्वता गृहस्थी च्वं भोग यायेगु भोगया, पुण्यनं या ।”

“यदि गृहपति ! छं जिगु खँ न्यनेगु जुसा, थ्व हिरण्य
 लुं इँ यात गाडाय् तया यंका खुसीया दथुइ प्वंका ब्यु । अथे
 छाया ? गृहपति ! थुक्किया कारणं छन्त शोक परिदेव, दुःख
 दौमंनस्य उपायास उत्पन्न जुइमखु ।”

अले आयुष्मान राष्ट्रपालया फुककं कलापि तुती ज्वना
 आयुष्मान राष्ट्रपालयात धाल-

“आर्यपुत्र ! गुजोषि व अप्सरात, गुम्हेस्या लागि छं
 ब्रह्मचर्यं पालन याना च्वनागु ?”

“क्येहें मेजुपि ! जि अप्सरातय निरिति ब्रह्मचर्यं पालन
 याना च्वनागु मखु ।”

क्यहें मय्जु धका जिमित आर्यपुत्र राष्ट्रपालं सम्बोधन
यात धकां नुग मच्छिका इपि अनहे मुर्छा जुया ग्वतुवन । अले
आयुष्मान राष्ट्रपालं वैयात धाल-

“गृहपति ! भोजन दान यायेगु जूसा दान व्यु । जिमित
कष्ट विइमते ।”

“भोजनया वाबु राष्ट्रपाल ! भोजन तयार जुयाच्वंगु दु ।”

अले आयुष्मान राष्ट्रपालया अबुं प्रणित भोजन थःगु
ल्हातं आयुष्मान राष्ट्रपालयात इच्छापूरुणं जुइक दान बिल ।
अले आयुष्मान राष्ट्रपालं भोजन भपी धुंका ल्हासिला, दना थ्व
गाथा व्वन-

घाःकै जकया बिम्ब मखा थ्व, थुलि अप्पो थन मेगु छु दु ?
नुग गुलि हथाय् खनिसा, गुल्लें हे थ्व थातं मबु ।

मणि कुण्डलं दइ च्वंगु मात्र विचित्रगु रूप खः थ्व
क्वे छयंगुया ज्युहे मखा वस्त्रला मात्र शोभा जक ॥

तुतिइ जाय्क रंग छिना अलं, ख्वालय् बुलातल पाउडर
ज्ञानीया दु मन स्थिर सदां, मूर्खतय् मच्च मनं थातं गनं ॥

छयंनय् सें लहिना तल, मिखा हाकुक रंग छिना
ज्ञानीया दु मन, स्थिर सदां, ब्वांजुल मूर्खतय् नुग मोहं दना ॥

साःगाथे खः थुगु शरीर गन खिच्च फोहर फुककं मुना
ज्ञानीया दु मन स्थिर सदां, मूर्खया मच्च मन थातं गनं ॥

व्याघ्रां जाः ग्वगु खः तर चला जालय् मक्यं
व्याघ्रायात ख्वयका वन स्व दुगु अन्न नयाजक ॥

आयुष्मान राष्ट्रपालं दना दना ध्व गाथा ब्वनालि, गन
कौरब्यया मिगाचीर (बगैचा) दु, अन वन । वना छमा सिमा
क्वे न्हिनय् विहार यायेया लागि फेतुत ।

अले जुजु कौरब्यं मिगव (बगैचा नायो) यात सतल-
“तात मिगव ! मिगाचीर सफाया, बगैचा भूमि स्वयेत
वने ।” मिगवं राजा कौरब्ययात “हवस देव ! धका मिगाचीर
सफा याना च्वंवले सिमाक्वे न्हिनय् विहारयाना च्वंहा
आयुष्मान राष्ट्रपालयात खन । खनालि गन कौरब्य जुजु दु,
अनवन; वना कौरब्य जुजुयात विन्तियात-

“देव ! मिगाचीर सफा जुल, अले अन ध्वहे थुल्ल-
कोट्टितया अग्रकुलिकया राष्ट्रपाल नांयाह्य कुलपुत्र गुह्य छपिसं
न्ह्यावलें तारिफ याना च्वनी, छमा सिमा क्वे न्हिनय् विहारया
निर्ति फेतुना च्वंगु दु ।”

“अथेसा प्रिय मिगव ! आ: बगैचा वनेत्यल, थौं वसपोल
राष्ट्रपालनाप उपासना (सत्संग) याये ।”

अले कौरब्य जुजुयात गुलिनं नय्गु भोजन तयार याना
तःगु खः, फुक्कं ‘मयल’ धका, बां बां लागु रथ तयार याका,
(छगू) रथे च्वना, राजकीय सन्मान सहित आयुष्मान राष्ट्र-
पाल दर्शन यायेत थुल्लकोट्टितं पिहां वन । गुलि रथं वने ज्यु,
उलि रथं वना, अले रथं क्वहां वया न्यासीवना मेपि विशिष्ट
मण्डल फुक्कं आयुष्मान राष्ट्रपाल दुथाय् वन । वना आयुष्मान
राष्ट्रपालयात वन्दना याना छखेलिक्क दनाच्वन । छखे लिक्क
दना च्वंहा कौरब्य जुजु आयुष्मान राष्ट्रपालयात प्रार्थना यात-

“छपि राष्ट्रपाल थन गलेन्वाय् फेतुना बिज्याहूँ ।”

“म्वाल महाराज ! छपि फेतुना बिज्याहूँ, जि थन जिगु आसनय् फेतुना च्वनागु दु ।”

अले जुजु कौरव्य लायातःगु आसनय् फेतुना कौरव्य जुजुं आयुम्मान राष्ट्रपालयात घाल-

“हे राष्ट्रपाल ! ध्व प्यंगू हानी (पारिजुञ्ज) दु; गुगु हानीं याना गुलि गुलि मनूत सं खाना, ह्यासु वसतं पुना, छे त्वता प्रव्रजित जुई । प्यंगू हानी छु छु धाःसा जरा-हानी, ध्याधि-हानी, भोग-हानी, ज्ञाति-हानी ।

हे राष्ट्रपाल ! जरा-हानी धयागु छु धाःसा ?

१) “हे राष्ट्रपाल ! गुम्हं मनू जीणं जुइ, वृद्ध जुइ, बैसधिते जुइ धुं कुहा जुइ । वं अथे मनय् तइः जि आ बुढा जुल, आः जिगु निन्ति प्राप्त मजुगु भोग प्राप्त यायेत व प्राप्त जुगु भोग बढेयायेत अपु मजुल । उकिं छाय् जि सँ खाना, ह्यासुवस पुना, छे त्वता अनगारिक जुया प्रव्रजित मजुइ? अले व जरा-हानीं याना प्रव्रजित जुइ । हे राष्ट्रपाल ! थुकियात जरा-हानी धाई । तर छपि राष्ट्रपाल ल्यायह्य, तसकं सँ हाकुहा, भद्र यैवन युक्तहा, प्रथम बैस सम्पन्न जुया बिज्याना च्वंहा खः । छपिन्त धुजोगु जरा-हानी मजू । छपि छलपोलं छु ध्वीका, सीका, खना, न्यना छे त्वता प्रव्रजित जुयागु ?”

२) हे राष्ट्रपाल ! व्याधि-हानी घैगु छु धाःसा, हे राष्ट्रपाल !
 सूं मनू रोगी, दुःखी, तसकं विरामी जुइ, वं थथे मती
 तइ- जि आः रोगी, दुःखी, तसकं विरामी जुयाच्चना
 आः जिगु निति प्राप्त मजुगु भोग प्राप्त यायेत व प्राप्त
 जुगु भोग बढे यायेत अपु मजुल । छाय् जि सँ खाना
 ह्यासुगु वसतं पुना प्रब्रजित मजुइ ? व उकिं हे व्याधि
 हानीं याना प्रब्रजित जुइ । थुकियात व्याधि-हानी धाई;
 तर छपि राष्ट्रपाल थुगु समय व्याधि रहित, आतंक रहित,
 न तसकं ख्वाउं न तसकं क्वागु, सम-विपाक जुया पाचन
 शक्ति दयाच्चंगु खः । उकिं छपि राष्ट्रपालयात व्याधि हानी
 जुगु मद्दु । छपि राष्ट्रपाल छु ध्वीका सीका, न्यना खना
 छेँ त्वता प्रब्रजित जुयागु ?

३) हे राष्ट्रपाल ! भोग-हानी घैगु छु धाःसा, गुह्यं मनू
 धनाढ्य, महाधनी मोजमज्जां भोग याना च्वंहा भोगी
 जुइ । वयागु व भोग कथंनं फुनावनी । वं थथे मती तइ-
 जि न्हापा धनाढ्य, महाधनी, मोजमज्जां भोगयाना च्वना-
 ह्य भोगी तिनि; जिगु व भोग कथंछि फुनावन; आः जि
 प्राप्त मजुगु भोग प्राप्त यायेत व प्राप्त जुगु भोग बढे
 यानां यंकेगु अपु मजुल । उकिं छाय् जि सँ दाह्री खाना
 ह्यासु वसतं पुना छेँ त्वता प्रब्रजित मजुइ ?

अले व भोग हानींयाना सँ दाह्री खाना काषां
 वस्त्रंपुना छेँ त्वता प्रब्रजित जुइ । हे राष्ट्रपाल ! थुकि-
 यातहे भोग-हानी धाई । छपि राष्ट्रपालला ध्वहे

थुल्लकोट्टित अग्रकुलया काय् खः । उकिं छपिं राष्ट्रपाल यात भोग-हानी जुगु मडु ? उकिं छपिं राष्ट्रपालयात भोग-हानी मजु । छपिं राष्ट्रपाल छु ध्वीका सीका न्यना खना छेँ त्वता प्रव्रजित जुयागु ?

४) हे राष्ट्रपाल ! ज्ञाति-हानी धैगु छु ? हे राष्ट्रपाल ! सुं मनूया यक्व पासापि अमात्य, थःथितिपि, सालोहित दाजु किजापि दैगु खः । वया व थःथितिपि कथंनं फुनावनी । अले वं थये मती तइ- न्हापा जि यक्व पासापि अमात्य थःथितिपि दु, इपिं थःथितित कथंनं मदया वन । आः जिगु निंति प्राप्त मजुगु भोग प्राप्त यायेत व प्राप्त जुगु भोग वढेयाना यंकेगु अपुमजु । उकिं छाया जि सँ दाह्नी खाना काषाय वस्त्रं पुना, छेँ त्वता प्रव्रजित मजुइ ? अले व ज्ञाति-हानीं याना सँ दाह्नी खाना, काषाय वस्त्रं पुना छेँ त्वता प्रव्रजित जुइ । हे राष्ट्रपाल ! थुकियात हे 'ज्ञाति-हानी' धाई ।

हे राष्ट्रपाल ! छपिनि थुगु थुल्लकोट्टित नगरया यक्व अमात्य, थःथिति दु । तर छपिं राष्ट्रपालयात ज्ञाति-हानी जुगु मडु । छपिं राष्ट्रपाल छु ध्वीका, सीका, खना, न्यना छेँ त्वता प्रव्रजित जुयागु ? हे राष्ट्रपाल ! थ्व प्यंगू हानी दु, गुगु हानीया कारणं सुं सुं मनू सँ दाह्नी खाना, काषाय वस्त्रं पुना, छेँ त्वता प्रव्रजित जुइ । व छपिं राष्ट्रपालयात छु जुगु मडु । छपिं राष्ट्रपाल ! छु ध्वीका सीका न्यना खना छेँ त्वता प्रव्रजित जुयागु ?

महाराज ! वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं सिइका, खंका श्वीका प्यंगू धर्म उपदेश याना विज्यात, गुकियात श्वीका, खंका न्यना जि छेँ त्वता प्रव्रजित जुया । वप्यंगू छु छु ?

- १) (श्व) लोक अनित्य अध्रुव खः, थन च्वंपि प्राणिपिन्त जरानं लिना यंकाच्वंगु दु धइगु खं वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं सिइका श्वीका खंका न्हापां धर्म उपदेश याना विज्यात गुकियात श्वीका, खंका न्यना जि छेँ त्वता प्रव्रजित जुया ।
- २) 'लोक त्राण-रहित, आश्वासन रहित' धइगु खं वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं सिइका, श्वीका, खंका निगूगु धर्म उपदेश याना विज्यात । गुकियात श्वीका, खंका, न्यना जि छेँ त्वता प्रव्रजित जुया ।
- ३) 'लोक थःगु धायेगु छु महु, फुक्कं त्वतावने मानी ।' धइगु खं वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं सिइका श्वीका खंका स्वंगूगु धर्म उपदेश याना विज्यागु दु । गुकियात श्वीका, खंका, न्यना जि छेँ त्वता प्रव्रजित जुया ।
- ४) 'लोक अपरिपूर्ण खः अतृप्त खः थन फुक्कं तृष्णाया दास खः' वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं सिइका, श्वीका, खंका, प्यंगूगु धर्म उपदेश याना विज्यागु दु । गुकियात श्वीका, खंका, न्यना जि छेँ त्वता प्रव्रजित जुया । ध्वहे महाराज ! वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं

प्यंगू धर्म उपदेश याना बिज्यात गुकियात थ्वीका खंका
न्यना जि छेँ त्वता प्रव्रजितं जुया ।

‘लोक अनित्य खः, प्राणीपिन्त जरानं लिना यंका च्वंगु
दु’ छपि राष्ट्रपाल ! थुकिया अर्थं गुकथं खः ?

“अथे जूसा जि कने महाराज ! छपि नीदँ नीन्यादँ दुबले
लडाँई बलय् किसी गय्गु स; रथ चले यायेगुली निपुण मजूला,
धनुष चले यायेगुली, तरवार चले यायेगुली निपुण मजूला ?
छातीया बल, लहा तुतीया बलं सम्पन्न जुया संग्रामय् वनेत
समर्थं जुया बिज्या मखुला ? थुगु वारे छपिसं छु धया
बिज्याना ?”

“हे राष्ट्रपाल ! जि नीदँ नीन्यादँया उमेर नं बितेयाये
धुनं, किसी गयेगु, सल मयगु, रथे च्वनेगुनं दक्षता जुया च्वनागु
दु, धनुष चले यायेगु तरवार चले यायेगुली नं दक्षता जुया
च्वनागु दु, छातीया बल, लहातुतीया बलं सम्पन्न जुया संग्रामे
वनेत नं समर्थं जुयागु दु । हे राष्ट्रपाल ! उगु वखते जित्त गवले
गवले जिथे पराक्रमी सुंमदु, जिथे बलवान नं सुंहे खने मदु
धका सम्के जुइगु ।”

“महाराज ! छु आः नं छपि उलिहे छातीया बल, लहा-
तुतीया बल सम्पन्न जुया संग्रामे वनेगु समर्थं दनिला ?”

“मफु हे राष्ट्रपाल ! आः जि बुह्ला जुल जिगु उमेर
वय्दँ दय् धुं कल । हे राष्ट्रपाल ! जि न्हापा गुलि न्यासी वनेगु
मती तइगु खः आः व स्वया कम हे जक न्यासी वनेफु ।”

“महाराज ! वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं थुकियात हे थ्वीका खंका विचायाना- ‘लोक अनित्य खः, प्राणी पित्त जरां लिना यंका च्वंगु दु’, धका धया बिज्यागु खः, गुकि-यात न्यना थ्वीका खंका जि छे त्वता प्रव्रजित जुया ।”

“आश्चर्य ! हे राष्ट्रपाल !! अद्भूत ! हे राष्ट्रपाल!! गुगु थ्व वसपाल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं थ्वीका खंका वांलाक न्ववाना विज्यागु- ‘लोक अनित्य खः, प्राणी पित्त जरां लिना यंका च्वंगु दु’ थ्व खे गुलि सुभाषित जू । हे राष्ट्रपाल ! धात्थे प्राणी पित्त जरां लिना यंका च्वंगु दु, थ्व लोक अनित्य हे खनि ।”

“हे राष्ट्रपाल ! थ्व राजकुलय् किसी बथान नं दु, संल वंथान नं, आपालं रथ व पैदल सेना नं दु गुगु कीत आपतबले ग्वहाली कायेत खः । हे राष्ट्रपाल ! ‘लोक त्राण-रहित, आश्वासन रहित खः’ थ्व गुगु छपि राष्ट्रपालं धया बिज्यात । हे राष्ट्रपाल ! थुकिया अर्थ गुकथं खः ?

“अथे जुसा धया बिज्यायेला महाराज ! कि छपिके पुलांगु रोग दुला ?

“हे राष्ट्रपाल ! जिके पुलांगु रोग बायु रोग दु । उगुहे कारणं गबलें गबलें जिमि मित्र ज्ञाति बन्धुपिसं आः राजा कौरव्य सिइन, आः राजा कौरव्य सिइन धाधां जित घेरे याना फेतुना च्वनी ।”

“महाराज ! छु छपिनि उलिमछि मित्रपि उलिमछि

ज्ञाति बन्धु दुह्य छर्पिसं हे मित्रपि ! थ्व जिगु वेदना सकसिनं इनाका, गुकियाना जित कम वेदना जुइ धका सकसितं इना बिइफुला ? अथवा स्याःगु उगु वेदना छर्पिसंहे सहयाना च्वना विज्याना ? थुगु वारे छर्पिसं छु धया विज्याना ?”

“हे राष्ट्रपाल ! उगु जिगु वेदना यात इना काय्फुपि योपि मित्रपि व ज्ञाति बन्धुपि जिं सुं लुइके मफु, वल्कि जिं हे व वेदना सहयाना ।”

“महाराज ! थ्वहे कारणयात सिइका, खंका वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं ‘थ्व लोक त्राण-रहित, आश्वासन-रहित खः’ धका धया विज्यागु खः । गुकियात खंका थ्वीका सिइका जिं छेँ त्वता प्रव्रजित जुया ।”

“आश्चर्य ! हे राष्ट्रपाल !! अद्भूत ! हे राष्ट्रपाल !! गुगु थ्व वसपोल भगवान सम्यक सम्बुद्धं थ्वीका खंका ‘लोक त्राण-रहित, आश्वासन-रहित खः’ धका धया विज्यात । थ्व खँ गुलि सुभाषित जू । हे राष्ट्रपाल ! धात्थे थ्व लोक त्राण-रहित, आश्वासन-रहित खः ।”

“हे राष्ट्रपाल ! थ्व राजकुल्य् यक्व असर्फी व सुवर्ण भूमी व आकाशय् दु । ‘लोक थःगु मखु, फुक्कं त्वता वने मानि’ थ्व छर्पिसं धया विज्यात । हे राष्ट्रपाल ! थुकिया अर्थ गुकथं सिकेगु ?

“अथे जुसा महाराज ! छर्पिसं थुकिया वारे छु धया विज्यायेफु, गथे छर्पिसं थौं कन्हय् पञ्च काम गुणं पूर्णं जुया, छु

मगा मचा मजुइका च्वना च्वन, छु परलोकय् नं छपिसं वहे पञ्च काम गुणं पूर्ण जुया, छुं मगा मचा मजुइक च्वना च्वने फुला अथवा व पञ्च काम गुण मेपिसं परिभोग याई । या छपि थःगु कर्मानुसार वनी ?”

“हे राष्ट्रपाल ! गथे आः थुगु वखतय् जि पञ्च काम गुणं पूर्ण जुया, छुं मगा मचा मजुइक च्वं च्वना, परलोकय् नं वहे पञ्च काम गुणं पूर्ण जुया छुं मगा मचा मजुइका च्वनेफे मखु । बलिक मेपिसं हे थ्व परिभोग याइ, जि थःगु कर्मानुसार वनी ।”

“महाराज ! थुकियात हे सिइका खंका वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्ध-‘लोक थःगु मखु, फुककं त्वता वनेमानी’ धका धया बिज्यागु खः, गुकियात थ्वीका खंका न्यना जि छे त्वता प्रव्रजित जुया ।”

“आश्चर्य ! हे राष्ट्रपाल !! अद्भूत ! हे राष्ट्रपाल !! गुगु थ्व वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्ध थ्वीका खंका-‘लोक थःगु मखु, फुककं त्वता वनेमानी’ धया बिज्यात । थ्वे खँ गुलि सुभाषित जू । हे राष्ट्रपाल ! थ्व लोक थःगु मखु, फुकं त्वता वने मानी खः ।”

“लोक अपरिपूर्ण खः, थन फुकं तृष्णाया दास खः’ थ्व छपि राष्ट्रपालं धया बिज्यात । हे राष्ट्रपाल ! थुकिया अर्थ गथेयाना सिकेगु ?”

“अथे जुसा धया बिज्याहुँ महाराज ! छपिसं समृद्ध कुरू देश्य् राज्ययाना बिज्यांना च्वना मखुला ?”

“खः, हे राष्ट्रपाल ! समृद्ध कुरू देश्य् राज्य चलेयाना च्वना ।”

“अथे जुसा धया बिज्याहुँ महाराज ! छपिसं छह्य श्रद्धा तंयमाह्य विश्वासीह्य मनू पूर्व दिशांवया छपिंथाय् थथे धावल-हे महाराज ! सिइका बिज्याहुँ, जि पूर्व दिशां वया च्वना । अन जि तधंगु समृद्धशाली जनाकीर्ण तथा आपालं जनाकीर्णगु जनपद खना । अन यक्व किसी वथान, सल वथान, आपालं रथ, व पैदल सेना दु । अन यक्व दन्त, मृग चर्म दु । अन यक्व घन धान्य व तयारी व तयारी मजुनिगु हिरण्य, सुवर्ण दु । अन यक्व मिस्तनं दु । उगु जनपद थुलि हे सेनां त्याका काय् फु, त्याका दिसं महाराज । अथे धाइगु वखते छपिसं छु याना बिज्यायेगु ? अले हानं छु धया बिज्यायेगु ?”

“हे राष्ट्रपाल ! व जनपदनं त्याका राज्य याये ।”

“अथे जुसा धया बिज्याहुँ महाराज ! विश्वास पात्रह्य मनू पश्चिम दिशां वल, उत्तर दिशां वल, दक्षिण दिशां वल ।” अले व छपिंथाय् वया थथे धावइ- ‘जि फलाना दिशां वया च्वना । अन जि तधंगु समृद्धशाली जनाकीर्ण व आपालं जनाकीर्णगु जनपद खना । अन यक्व किसी वथान, सल वथान, आपालं रथ व पैदल सेना दु । अन यक्व दन्त, मृग चर्म दु । अन यक्व घन धान्य व तयारी, तयारी मजुनिगु हिरण्य, सुवर्ण दु । अन

यव मिस्तं दु । उगु जनपद थुलि हे सेनां त्याका कायफु,
त्याका दिसं महाराज ! अथे धाइगु बखते छपिसं छुयान्छ
बिज्यायेगु ? अले हानं छु धया बिज्यायेगु ?”

“हे राष्ट्रपाल ! व जनपदनं त्याका राज्य याय ।”

“महाराज ! थुकियात हे सिइका खंका वसपोल भगवान
अरहत सम्यक सम्बुद्धं - ‘थ्व लोक अपरिपूर्णं खः, अतृप्त खः,
तृष्णाया दास खः’ धका धया बिज्यात । गुकियात थ्वीका,
खंका न्यना जि छे त्वता प्रव्रजित जुया ।”

“आश्चर्य ! हे राष्ट्रपाल !! अद्भूत ! हे राष्ट्रपाल !!
गुगु थ्व वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं थ्वीका खंका
‘लोक अपरिपूर्णं खः, अतृप्त खः, थन फुक्कं तृष्णाया दास खः’
धया बिज्यात । थ्व खं गुलि सुभाषित जू । हे राष्ट्रपाल !
घातथे ‘थ्व लोक अपरिपूर्णं खः, अतृप्त खः, थन फुक्कं तृष्णाया
दास खः ।”

Dhamma.Digital

आयुष्मान राष्ट्रपालं उपरोक्त खं धया बिज्याये घुंका
आयुष्मान राष्ट्रपालं हानं निम्न गाथा न्यंका बिज्यात-

“लोक्यं धनवान मनु तयत खना, (गुह्य) धन दयानं
मोहया कारणयाना दान बिइमखु । लोभी जुया धनहे जक
मुंकीगु स्वइ, बापा याना काम सुखहे जक आशा याना
चवनी’ ॥१॥

“राजां बलपूर्वकं पृथ्वी त्याका, सागर सहित पृथ्वी राज्य

याइ । समुद्रया धुखेया पार जकं सन्तुष्ट मजुसे समुद्रया उखे-
च्चंगु पारीनं इच्छा याइ” ॥२॥

“राजां तथा मेपि आपालं मनूत तृष्णां तृप्तं मजुवंहे
मृत्यु लोक्य वनी । अतृप्त जुया शरीर त्वती, ध्व लोक्य
कामनाया तृप्ती गबलें मजू” ॥३॥

“जिमि थःथितिपि मसीसा गुलि ज्यु धाधां सँ फँफँ तथा
ह्वाँय् ह्वाँय् ख्वइ, तर सीम्हेसित कापतं हिना चित्ताय् तइ अले
छ्वेका छ्वइ” ॥४॥

“व सिह्यसिनं फुक्कं भोग सम्पति त्वता छकू काप जक
ज्वना वनी, चित्ताय् वयात उइगु वखतय् वयात धुसुं ऊवाऊवां
सुइ । ध्व लोक्य सिम्हेसिया थःथितित सुंहे रक्षक जुय फँ
मखु ।” ॥५॥

“अंशियारीपिसं वयागु धन लुटेयाना यंकी, सिह्य सत्व
थःगु कर्मानुसार वनी । सिना वंम्हेसिया ल्यू ल्यू न त धनहे
वनी न त काय्, कला, व राज्य हे ल्यू ल्यू वनी ।” ॥६॥

“धनं न दीर्घायु याये फइ, न बुह्ला जुयगुयात नाशयाये
फँ । उकिं धीर पुरूषं ध्व जीवनयात अल्पकालीन, अशाश्वत,
भंगुर धका सम्फे जुया च्वनी ।” ॥७॥

“धनी वं गरिव निखलसिननं स्पर्शं अनुभव याइ मूर्खं व
धीर पुरूषपिसनं अथेहे स्पर्शं याइ । मूर्खं थःगु मूर्खतांयाना
स्पर्शंद्वारा विचलित जुइ, तर धीर पुरूष स्पर्शया अनुभवं विच-
लित जुइ मखु ।” ॥८॥

“उकिं धन म्वया प्रज्ञाहे श्रेष्ठ खः,- गुकिं जीवनया अन्तिम लक्ष्य निर्वाण प्राप्त याना काइ । मुक्त मज्जुपि प्राणीणि आवागमनय् लाना मोह द्वारा पाप कर्मयाई ।” ॥६॥

“व लगातार भवचक्रे लाना गर्भवासय् व परलोकय् ध्यनी । अल्पज्ञानी, अल्पज्ञानी तयगु खय् विश्वासयाना वारम्बार गर्भय व परलोकय् ध्यनी ।” ॥१०॥

“गथे छेँ तछ्याइह्य खुँ थःगु हे कर्तुं याना स्याका च्वनी । थुगुहे प्रकारं पापी प्राणी सिना मेगु लोकय् थःगु कर्तुं थःत स्याका च्वनी ।” ॥११॥

“हे राजन ! विचित्रगु मधुरगु मनोरमगु कामना याना श्व चित्तयात अनेक प्रकारं मथन याई । उकिं काम भोगया दुष्ट परिणाम खना, सिइका जि प्रव्रजित जुयागु खः ।” ॥१२॥

“सिमां फल कुतु वइथे ल्यायह्य तथा वृद्धिपि शरीर त्वता कुतुवनी । अथेहे खना जि प्रव्रजित जुया; (छाय्कि) कुतु मवइगु भिक्षुत्व (श्रामण्यत्व) हे श्रेष्ठ खः ।” ॥१३॥

धनपति ब्राह्मण

श्रावस्ती नगरे धनपति धयाह्य ब्राह्मण छह्य दु ।
बयाके च्यागू लाख दाँ दुह्य जुया वयागु नां धनपति धका प्रख्यात
जुल । व ब्राह्मणया प्यह्य कार्पि दु । कार्पि ल्याय्ह्य जुसेलि
प्यह्यसितं विहा याना बिल । नाप नापं कार्पिन्त छगू-छगू
लाख दाँ नं इना बिल । छुं दिन लिपा ब्राह्मणया जहान ब्रम्हुनी
परलोक जुल । जहान मदय्घुंका वया कार्पि प्यह्य सिनं धन-
पति ब्राह्मणयात सेवा याना च्वन ।

छन्हु प्यह्य कार्पिनि दथुइ थथे सल्हा 'जुल । यदि
वानं चिरीमां हल धासा अवश्यनं की कलह जुइ । छेँ स्यती ।
उकि फुक्कं धन कीगु लहातय् लाके माल । अले धन मदेवं वानं
पुनर्विवाह याये फेमखु । थथे धका बौया सम्पत्ति फुक्कं थःगु
स्थाते लाकेत कुतयाना जुल ।

छन्हु धनपति ब्राह्म जानय् घुंका न्हिनय् घने घुंका
आराम कया च्वंबले प्यह्य कार्पिसं तुति तिया सेवा याना
च्वन ।

अले कार्पिसं क्षल- 'बा ! वा बुह्याजुल, छेँ यामु
भार कया ज्यायाये थाकु । उकि छाय् प्थ भार कुविया च्वनेगु ?

बायाके च्वंगु बाकिगु प्यंगू लाख दांनं जिमित इना ब्यु, जिमिसं
बायात विचायाना तय्, छेयागु ज्यानं जिमिसं हे याना मंके ।

घनपति ब्राह्मणं मतितल- 'काय् पिसं भागु खँ ठिक हे
खः, बेमनासिव धागु मखु धका प्यह्य काय्पिन्त थम्हंपुना तयागु
वस बाहेक मेगु फुक्कं इना बिल । लिपा प्यम्हं काय्पि नं ब्याःग
जुसेलि जेठाह्य काय्याथाय् घनपति ब्राह्मण च्वंगु जुल ।

घनपति ब्राह्मणयात छे पितिना छोट

जेठाह्य काय् थः बायात नियम पूर्वकं सेवा याना च्वन ।
छन्हु ब्राह्मण म्वल्हुया छे ल्यहाँ वबले जेठीह्य भमचां ससबु
स्वाहाने थाहां वया च्वंबले घाल-- 'बाजु !' छपिसं सम्पति
इना ब्यबले जिमित घेवा छग धका अपो इना बियागु दुला ?
न्हावलें थ्वहे छे जक च्वना बिज्याइ । मेपि काय्पिनिगु छे
नं वने ज्युनि । मेपि काय्पिनि छे वनेत तुती मरूला ?

ब्राह्मणया जेठीह्य भौयागु थुजागु छागु बचन न्यनेमाला
ब्राह्मणया मने सारं हे तुगले स्याकल । थ्व हे खँयागु पिरंयाना
ब्राह्मण माहिलाह्य काय्या छे च्वंवन । छुं दिन लिपा अननं
माहिलीह्य भौ नं अथेहे खँ पितहल । अनं साँहिलाह्य काय्या
छे वन । छुं दिन लिपा अननं अथेहे घया हल । अननं
कान्छाह्य काय्या छे वन । भौपिनिगु कटु वचन अननं न्यने
माल । बिचरा ब्राह्मण प्यह्य भौपि पाखें अवहेलना याका च्वने
मागुलि काय्पिभिगु छे च्वने मफया गनं शरण मदेका लाचार
जुया ब्राह्मण छे प्यहाँ वल । छुं ज्या बिइ मफुह्य बुन्हाह्य

सलयात गथे तवेलां ख्याना छोइथे अथेहे ब्राह्मणयात पितिना
छोगु जुल । विचरा ब्राह्मण छेँ पिहाँ वया पवना पवना नया
जिविका हनाच्चन ।

बुद्धया सम्फना

छन्हु विचरा ब्राह्मण भिक्षा पवना ल्यहाँ वया छथाय्
फेतुना च्वंवले थःगु वृद्ध अवस्थायात खना शरीर दुर्बल जुगुलि
मतितल-- 'न्हापा काय् बुल धका गज्योगु हर्ष माने याना,
इमित बिहा याना बिया बले गज्यागु आनन्द जुल । थौं वहे
मिसातेगु खँ न्यना जि म्वाना च्वंगु दु वा सित धयागु तकनं
लुममंकु' धका विचायाना च्वंवले वयागु मने बुद्ध लुमसे वल ।
अले विचायात-- 'धन्ध ! श्रमण गौतम ! छपि गुबले हे तथं
छु जुया च्वना बिमज्या, सदां प्रशन्न चित्त जुया च्वना बिज्या-
इह्य खः । वसपोलया शरणे वंसा पक्कां जिन सान्त्वना व
सहारा दइ ।'

थुलि मनय् तया कुत्रगु लँ फिना च्वंहा घनपति ब्राह्मण
गत भगवान दुगु खः अन वन । भगवान बुद्धयाथाय् थ्यका
वन्दना याना थःगु दुःख फुकक प्वंकल । भगवान बुद्ध व बुहाहा
ब्राह्मणं धागु खँ फुक न्यता, ब्राह्मणयात करूणातया वयात भि
जुइकथं भगवान बुद्ध गाथा छपु स्यना बिल । गाथा सयेका
मन प्रशन्न याना अनं लिहाँवल । बुद्धयागु दयापूर्णगु मधुरगु
वाणी न्यना ब्राह्मणया मन अति प्रशन्न जुल । भगवानं कना
बिज्यागु उपाय द्वारा । ब्राह्मणया मने छगू अपार अशाया लहर

न्हात । जीवनया जः गनं खं:थें वया मनय् जुल । अले धनपति
 ब्राह्मण थः कार्यपि सम्मिलित जुइगु गुगुं छगु समागमया
 प्रतिक्षाय् च्वंचवन ।

पित्तु सेवाया नियम

खजा उबलेया नियमानुसार धन प्राप्त जुपि काय् म्हाय
 पिसं मा-बौ या सेवा याये मागु सामाजिक नियम दया हे च्वंगु
 खः । थ्वहे नियमानुसार पञ्चया निर्णय बमोजिम ज्यानया
 खतरा समेत दुगु जुया च्वन । तर अभाग्यवश थ्व धनपति
 ब्राह्मणया वारे सुनां गनहे खँ चर्चा याना मन्थुगु जुयाच्वन ।
 थः थः कलापिनिगु खँ च्वंच्वपि प्यहा कार्यपिसं वीयात छक हे
 लुमके मफु । कामान्धताया कारणं थः बौ म्वाला सीःला घंगु
 तकं इमिसं लुमके मफु ।

छन्हु तधंगु सभाय् थः कार्यपि ठाँटबाँट याना उच्चाशनब्
 च्वंच्वंगु धनपति ब्राह्मणं खन । अले वहे सभाय् वना ल्हा ल्हना
 'जि थ्व सभाय् छु धय्ये मास्ते व' धका धाल । सभां स्त्रिकृत
 बिई धु का ब्राह्मणं बुद्ध स्यना बिज्यार्थे गाथा ब्वना न्यंकल-

“येहि जातेहि नन्दिस्सं, येसं व भवमिच्छियं ।

ते मं धारेहि संपुच्छ, सा व धारेन्ति सुकरं ॥१॥

असन्ता किर मं जम्मा, तात ताता ति भासरे ।

एखसा पुत्तरूपेन, ते जहन्ति बयोपतं ॥२॥

अस्सो व जिण्णो निबभोगो, छावना अपनीयति ।

वासकानं पिता धेरो, परागारेसु भिक्खति ॥३॥

अन्धकारे पुरे होति, गम्भीरे गाधमेघति ।

वण्डस्स धानुभावेन, खलित्वा पतितिट्ठतीति ॥४॥

अर्थ:-

१) गुम्हेसिया जन्म जुबले (जि) खुशी जुयागु खः,
गुम्हेसिया (जिया वयेमा) अभिवृद्धिया कामना यानागु खः,
फा यात खिचा उना छोइथें (थीं जित) थुपिं कार्यापिसं कला-
पिनिगु खँ न्यना छें पितिना हल ।

२) जि लहिना तयापि, जित 'बा ! बा !' धका धाईपिं
जि कार्यापिसं अघम व नीच जुया (थीं) जित छें पितिना हल ।

३) गथे ज्या बिइ मफुहा बुहाहा सलयात नहे मनकुसे
(मनूतयसं) छें ख्याना छोइ, अथेहे याना धनि कुलयाहा जुयान
जित दरिद्र याना मेपिनिगु छें भिक्षा फवनेमायक (जित छें)
पितिना हल ।

४) आस्था मरूपिं अन्बाधिं कार्यापिं स्वया जित बरू ख्व
तुतां हे श्रेयस्कर जू । छायाधासा तुतांखं च्वे योहा साःयात
ख्याये फु, न्याये योहा खिचा यात ख्याय् फु, ख्युं थाय् तजाय्क
लः दुथाय् तुतां चुया न्यासी बनेफु, तुतांया लिधंसाय् च्वतेला
दइगु पाखें नं बचे जुइफु ।”

अनं लिपा सभाय् खलवल जुल । बोयात सेवा बाये
मागु अवस्थाय् कनं छें पितना छोगु आरोप धनपतिया काय-
पिन्त लगेयात । सभाय् च्वं च्वं पिं मध्ये गुलि गुलिसिन्त धन्यापिन्त
स्यायेमा' धकान्त घाल । लिपा कायपिनि होश वयालि थः

बौयात खते तथा प्यम्हेसिनं कुबिया छेँ यंका नस्वा चिकनं
बुका, म्वल्हुइका प्यम्हेसिनं छपु छपु दोशल्लानं न्ययेकल । प्यहा
काय्पिसं न्हिथंया भोजन याके धका प्रतिज्ञा यात । थः ञः
कलापिन्त नं 'आवंसिसें होश तथा बायात सेवा या' धका
चेतावनी नं बिल ।

गुरुपुजा

काय्पिनिगु छेँ भिगु भोजन प्राप्त जुसें निसें शरीर
कथनं हूष्ट पुष्ट जुयावल । ' थुकिया यश फुक्कं भगवान बुद्ध-
यागु खः । वसपोलं थ्व उपाय (मन्त्र) स्यना बिमज्यागु जुसा
जि थ्व स्थिति वय् फैमखु खइ' धका बिचम्याना भगवान प्रति
कृतज्ञता ज्ञापन यायेत काय्पिसं ब्युगु दोशल्ला मध्ये छपु ज्वना
घनपति ब्राह्मण बुद्ध याथाय् वने । अन धयंका बुद्धयात थवे
प्रार्थना यात- 'भो गौतम ! छपि जिह्य गुरु खः । ब्रम्हुतसें
पुरुयात गुरु दक्षिणा बिइ । थ्व दोशल्ला छपिन्त गुरु दक्षिणाया
रूप्य् देछाय् । कृपया स्विकार याना बिज्याहुं ।' भगवानं
स्विकार याना बिज्यात ।

ब्राह्मणं हानं बिम्तियात- 'भो गौतम ! जि प्यहा प्यहा
काय्पिसं जित न्हि न्हि प्यंगू भोजन बियाच्चंगु दु । उगु मध्ये
निगू भोजन छपिन्त देछाय्, निगू भोजन जि काये' धका बुद्धयात
निगू भोजन नं देछाल ।

भगवानं धया बिज्यात- 'कल्याण जुइमा ब्राह्मण ! समय
स्वया जि छिमि काय्पिथाय् वने ।'

लिपा भगवान बुद्ध न्हापां जेठाह् काय्या छेँ भोजन बिज्यात लिपा पालंपा वया किजापिथाय नं बिज्यात ।

परिवारयापि फुक्कं बुद्धया शरणय्

छन्हू तःधिह् काय्या छेँ छगू मंगल ज्या जुया च्वन । वं बौयाके मंगल भ्वय् सुयात नकेगु धका न्यन । धनपति ब्राह्मण धाल- 'जि, जिह् श्रमण गौतम वाहेक मेपि सुं मखं । उकिं भगवान प्रमुख भिक्षु संघयात निमन्त्रणा या ।' काय्महेसिनं अयेहे यात ।

कन्हय्कुन्हू छेँ बैथिला सफा याना छेँ वाँलाका बुद्धयात भोजनया सूचना बिल । भगवान बुद्ध भिक्षु संघनापं धनपति ब्राह्मणयात तःधिह् काय्या छेँ बिज्यात । बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघयात प्रणित भोजन दान बिल । भगवानं भोजन भपिया छ्वंगु बखते प्यह् दाजु किजा पिसं बुद्धयात बिनित्यात- 'भो गौतम ! थौं कन्हय् जिमि वा यात जिमिसं वाँलाक बिचायाना च्वनागु दु । लिपानं याये । थ्व ज्याय् जिपि बेहोशी जुइमखु ।' यथे धका भगवानयात बिनित् याये धु का भगवान धया बिज्यात- "थ्व भिगु ज्या खः, मां-वौया सेवा यायेगु पुलापिं शातीपिसनं याना वगु भिगु ज्या खः, धका अनेक कुशल कर्म बारे उपदेश याना बिज्यासे चतुरार्य सत्यया बारे नं धर्मोपदेश याना बिज्यात । उपदेश न्यने धु का धनपति ब्राह्मण वया प्यह् काय् व भौपि समेत स्रोतापति फलय् प्रतिष्ठित जुल । थुगु प्रकार भगवान बुद्ध धनपति ब्राह्मणया कल्याण मित्र जुल ।

सोणा स्थविरा

परिचय

सोणा स्थविरा श्रावस्ती च्वंहा छहा साहुया कुलय् जन्म जुया बिज्यात । ल्यासे जुयव श्रावस्ती हे च्वंहा साहुया काय् नाप सोणाकुमारीया व्याहा जुल । वया काय् म्हाय्यपि किह्य किह्य दु । थः स्वामी भिक्षु जुया वने धुंका थःनं भिक्षुणी जुल ।

गृहस्थी-जीवन

श्रावस्ती च्वंहा छहा साहुया कुल्य् सोणाया जन्म जुल । ल्यासे जुयेवं श्रावस्ती हे च्वंहा साहुया काय्नाप वया व्याहा जुल । वया काय् म्हाय्यपि किह्य किह्य दु । काय् म्हाय्यपि आपा दुहा जुगुलि वयात 'बहु पुत्रिका' नं धा । छे नं कं कं बुद्धि जुया वन । छे धनजन सकता पूर्ण । थःम्ह मनं तुनाथे जाःहा मिर्ज दया सोणा सन्तोष जुया च्वन । छन्दु त्रिशेष उत्सवया आयोजना जुगु दिन्य् सिचुक फसय् च्वं च्वंहा थः स्वामीयात तधिह्य भौमचाया निति तिसावस दयेका बिइमाले वका धाल ।

सोणाया स्वामीं धाल- 'काय्यात धा, वं ह्या बिइ ।'
 छेया धन्धा किस कुबिया च्वंक च्वंक कायपिन्त धायेगु उचित
 मजू धका सोणां हानं थः स्वामीयात धाल । सोणाया भातं
 थुइके भनं धाल- 'नीदं, नीनिदं दय् धुं कानं छन्त साधारण
 निता बाहेकं मेगु तिसा वस मबिया । इमित तः धियायेगु कर्तव्य
 पूवन । उकि यारुंक च्वं ।'

सोणां मत्तिल कि वया भात वृद्ध जुया वंगुलि छेयात
 माक्व जक खर्च याइह्य जुल । उकि व थः स्वामी याके गुवले
 छु गुवले छु धया हे च्वनी । काय्पिनं अबुं छे चलेयाना च्वंगु
 दु धका आनन्दं च्वंच्वन । बिधिकह्य भौमषायात खुं सिख
 छपु नं दयेका ब्युधका हानं सोणां धाल । अले छन्हु दिक्क
 जुया गृहपति धाल- 'आला अप्व जुल, सोणा ! जि थ्व फुक्कं
 स्वया च्वने मफु ।' सोणानं दुःखीत जुया धाल-

'छयायेगुले ?'

'न्हाथाय्सां वना बिइ ।'

थुकथ इमि कचवं प्यहावल । छन्हु गृहपति धाल-
 'गुखुन्हु लाई उखुन्हु जि छे त्वता वना बिइ । अले छिपि जित
 बुमका ध्वया च्वं ।' थुजागु स्थितिइ छन्हु गृहपति दिक्क जुया
 छे त्वता प्यहां वन ।

कुलीन घरानाय् जन्म जुहा सोणा थः स्वामी छे ल्यही
 मवगुलि कायपिन्त उखे थुखे मायेके छोट नं लुइके मफु ।

छन्दु निन्दु यायां दिन वन । तर गृहपति ल्यहाँ मव ।
 सोणा थःगु व्वथाय् न्वमवासे च्वंच्वन । लिपा वं सिलकि
 वया स्वामी सांसारिक माया मोह त्याग याना प्रब्रजित जुया
 त्रिशरणे वने धुंकल ।

सोणा थःकार्यपि लहिना छेँया भार फुक्क कुबिया च्वंच्वन ।
 लिपा मस्तफुक्कं समर्थवान जुसेलि कार्यपिसं थथे धाल- 'मां !
 छपिन्त जिमिसं विचायाय् मफइला ? छपि तसकं बुह्लि जुल ।
 छाय् छपिसं छेँया धन्दा कुबिया च्वनेगु ? जिमित छेँयागु भार
 फुक्क त्वता व्युसा ज्युहे ज्युनि ।' न्हाप्पा धावले कार्यपिनिगु
 मता छु याना सुम्क च्वंच्वन । तत्रवर्मिछि थ्व खँ धागुलि
 मनमनं थुमिसं जित स्वहे स्वइथे छाय् कमेला कुबिया च्वनेगु
 धका मतिताया थपिसं छुहे मकासे फुक्क सम्पत्ति कार्यपिन्त
 इना बिल ।

छु समय लिपा कार्यपिनं व्यागलं च्वन । थःके सम्पत्ति
 मदुगुलि सुयांगु छेँ च्वनेगु चैगु समस्या न्ह्योने वल । उकि तधिह्य
 कायनाप च्वत । छु दिनं तक तधिह्य कायथाय् मान सन्मान
 दत । तर लिपा अनादर व अपमान नं सहयाये माल । थन्यागु
 हे परिस्थितिइ तधिह्य भौनं धाल- 'माजु ! छु छपिसं सम्पत्ति
 इना विया बले तधिह्य काययात धका धिबा छग अपो बियागु
 दुला । थौं थ्वहे छेँ जक च्वना च्वनेत । मेगु छेँ नं खंका विज्याये
 मानि धका छाणु बचनं त्हागुलि बुह्लिह्य सोणा नुगले स्याका
 छु दिनं लिपा माहिनाह्य काययाथाय् च्वंच्वन ।

अननं न्हापा जुतले कायूनं भौनं आदर सत्कार याना
नका त्वंका पुंका सेवा याना तल । लिपा पुलां जुःलिसे अननं
वहे तालं माहिलीह्य भौया छागु वचं न्यनेमाला सांहिलाह्य
काय्या छे च्वंवन ।

संसार विचित्र व गजव खनि । बिचरा बुह्लि अनजक छागु
बचं न्यनेमागु मखु कि फुवक भौपिनि पाखेंनं अन्यागु हे बचं
न्यने मागुलि गन वने धका तसकं नुग मछिका च्वंच्वन । छेले
मनूत काय् दयेका सुखं च्वने धका इच्छा यासा मेखे काय्पिनि
पाखें थन्यागु अपमान व घृणा । सिइबले काय्पिनि ल्हातं मि
मतसा स्वर्गे वनी मखु धका अन्धविश्वास जुसा काय्पिनि ल्हातं
मि तयेका सुगती वने धका अन्धविश्वास्य च्वंच्वनिपिन्त थ्वहे
जीवनय् सुगती छोइपि काय्पिनिगु थन्यागु व्यवहार । म्वा
म्वाकला थन्यागु अपमान व घृणित व्यवहार याइपि काय्पि
पाखें सिइ धुंका छु आश काय्गु । उकि हे बुद्ध धया बिज्यागु—
“न सन्ति पुत्ता ताणाय, न पिता न पि बन्धवा” अर्थात् न
काय्पिसं तरे यायेफु, न बौ हे, न सु बन्धु बान्धव पिसंहे तरे
याय्फु’ धका धया बिज्यासे धात्थे तरे यायेतलं थःत थःपिसं
हे यायेमा न कि मेपिसं समेत धया बिज्यागु दु । बुद्ध हानं
मेयाय् धया बिज्यागु दु— ‘तुम्हेहि किच्चमातप्पं, अक्खांतारो
तथागता’ अर्थात् थःन थःम्हंहे मोक्षया लंपुइ यके फय्मा
अले मोक्ष प्राप्तीया निति थःथमंतुं प्रयत्न व पराक्रम यायेमा
न कि मेपिसं यागु पराक्रम; तथागत लं लंपु वयनिह्य मार्गं
दक्कं जक खः ।

थथे फुक्क काय्पिसं मय्का हःगु थःपिसं वाचायावं वृद्धाद्वा
सोणां थथे विचायात- 'धक्कार थ्व सन्तान्त । काय्-म्हाय्पिं
पाखें सुख दइ वा काय्पि दसा बुह्ना बुह्निया अवस्थाय् सुख
सिइ धका आशा कायेगु सिंति खनि । थन्यागु घृणित व अपमान-
जनक व्यवहार याका काय्पिथाय् च्वनेसिकं बरू जिह्य स्वामी
प्रब्रजित जुथाय् वना प्रब्रजित जुइगुहे जिगु निंति भि जुइ ।

थथे विचायाना सोणा 'बहु पुत्रिका' भिक्षुणी पिनिगु
आरामे वन । अन् थ्यनेवं भिक्षुणी पिंके प्रब्रज्या पवन । भिक्षुणी
पिसं सोणायात प्रब्रज्या व उप सम्पदा याना विल । थन्यागु
खँयात कना स्वयं सोणा स्थविरो लिपा थथे गाथा ब्वन-

अहं पि तथ्य गच्छिस्सं, सम्पतो यत्थ मे पति ।

एवाह चिन्तयित्थानं, पब्बजि अन्नगरियां ।

अर्थः-

"जि नं अनहे वने गन जिमि स्वामी दु; थन्यागु
बिचायाना जि प्रब्रजित जुया ।" Digital

उपसम्पदा जुसेनिसें वयात 'बहु पुत्रिका सोणा स्थविरो'
धका धाडगु जुल । 'व भिक्षुणी नं छु' शिक्षा थुइके फे मखु'
धका मेपि भिक्षुणीपिं प्राखें न्हावले दण्ड कर्म विगु । थुखे
वसपेलाया काय्-म्हाय्पिसं थ्व बुह्नि थौं तक्कं छु हे शिक्षा
सयेके मफु, धका धागु समेत न्यने माला मनय् संवेग उत्पन्न
याचं थथे विचायात-

'बुह्नि जुइका उपसम्पदा जुयानं थौं तकनं जि छु' नं
ज्ञान सयेके मफुनि । उँकि जि छु विशेष ज्ञान सयेके माली ।

शुलि खँ मनय् दृढ याना फुक्क भिक्षुणीपिन्त भक्तिपूर्वक सेवा याना च्वन । निह्चिच्छ भिक्षुणीपिसं ब्वगु ज्या याना चान्हे च्चिच्छ च्चिच्छ द्वातिसाकारयात मने विचार याना आरामया छगू थासे च्वना छग थां बःकया न्ह्यः मवयेका अःप्रमत जुया श्रमण धर्म लुमंका च्वंच्वन । दना च्वंसां फ्यतुना च्वंसां न्यासी वना च्वंसां बहे द्वातिसाकार जक लुमंका च्वंच्वन । थुगु प्रकारं चित्तयात वशेतया बीर्य बढे याना यंकल ।

थुकथं च्चिच्छ च्चिच्छ बीर्य बढेयाना श्रमण धर्म थुइका यंका च्वंगु खँ सकसिनं सिया 'बहु पुत्रिका सोणा स्थविरा' धायेगुया थासे 'बीर्यवती सोणा स्थविरा' धका धाय्गु याना हल ।

छन्हु सकलें विहारे वना बाखं न्यो बनेगु इलय् भिक्षुणीपिसं 'भिक्षुणी संघया निति लः क्वाका ती' धका धया ज्या वाना फुक्क भिक्षुणीपि बिहारे वन ।

अले लः कया हया लः थलेतया देखुना, इरुथिरू जुया च्वंगु इलय् नं चित्तयात एकाग्रयाना द्वातिसाकारयात मनन याना पञ्च स्कन्ध प्रति अनित्य, दुःख, अनात्मयात स्वया ध्यान-याना च्वंगु इलय् गन्ध कुटी च्वना विज्याहा भगवान बुद्ध वसपोल भिक्षुणीया ज्ञान परिपक्व जुगु सिइका वसपोलया न्ह्यानेसं च्वना खँ ल्हागुथें च्वका जः खने दयेका थुगु गाथा च्वना न्यंका विज्यात-

'यो च वस्ससतं जीवे, अपस्सं धम्मं मुत्तसं ।

एकाहं जीवितं सेट्थो, पस्सती धम्मं मुत्तमं ॥'

“नवलोकोत्तर धर्मरूपी उत्तम धर्मयात मखंका सच्छि
 षं म्वायेगु सिकं उत्तमगु धर्म खंका छन्हु जक म्वायेगु श्रेयस्कर
 खः ।’

भगवानया उपदेश न्यना विदर्शना ध्यानय् लगेजुया लः
 क्वाके न्ह्यो हे जन्म मरणं मुक्तजुया प्रतिसम्भदा-ज्ञान समेतं
 लाना वसपोलं अरहत फल साक्षात्कार याना बिज्यात । अले
 वसपोलं थुकथं बिचायाना बिज्यात- ‘जि अरहत फल
 साक्षात्कार यानागु मेपिसं सिइके मफ्या विहारं लिहाँ वइपि
 भिक्षणीपिसं जित न्हापायें हेलायाना खं ल्हासा इपि भिक्षणी
 पित्त अंपुण्य सिद्धजुइ । उकि वसपोल पित्त थ्व खं थुइके
 बिइमा । थुलि बिचायाना लःक्वाकेगु थल भुतुलिसं दिका मि
 मच्याकुमे अथेतु सुम्क च्वंच्वन ।

भिक्षणीपि विहारं लिहाँ वया भुतुली मि मच्यागु खना
 ‘भिक्षणी संधया निति लः क्वाका ती धया वना षौं नं भुतुली
 मि मच्या धका धाल ।

अले वसपोलं भिक्षणी पित्त धया बिज्यात- ‘आर्या !
 छलपोलपित्त मि छुयाई ? क्वालखं म्वल्हुइ माःसा थलं
 माबवं माबवं क्वा लः लिकासा ज्युहे ज्युनि, धका धया तेज
 कसिणं लः क्वाका बिल ।

‘अवश्य थुकी छुं दुं जुइ’ धका लखय् ल्हापतिं थुना
 म्ववले लः क्वाना जक च्वंगु मखु न्ह्याको लः काःसां क्व मलागु
 खना । ‘अवश्यनं वसपोलं अरहत फल प्राप्त याना बिज्याये थुं कल

जुइ" धका निश्चय याना प्रब्रज्यां क्वकालिपिं भिक्षुणीपिंसं
 'आर्या ! थौं तकं छपिन्त ह्वासिके मफु, जिमिसं छपिन्त हेला व
 हेरानी याना हाय्कागुलिं क्षमा बिया बिज्याहु' धका पञ्चाङ्ग
 प्रतिष्ठित सहित वन्दना यात । प्रब्रज्यां न्हापा लापिं मेपिं
 भिक्षुणीपिं टुक्रुक्क च्वना विन्तियाना क्षमा फवना च्वन । अनं
 निसे 'बुह्नि जुइ धुंका प्रब्रजित जुयानं अत्यन्त बौर्यवती जुया
 यक्व समय विते मजुवंहे अरहत फल प्राप्त याना बिज्यात, धका
 वसपोलया गुण फुकसिनं वयान यात ।

थुक्रिया कारणं छन्हु भगवानं जेतवन विहारे थःथंगु गुण
 अनुसार अग्रस्थान विगुलि घोषणांयो सिलसिलाय् सोण्ण स्थविर
 यात भिक्षुणी मध्ये अग्रस्थानय् तयेगु औपचारिक घोषणा थये
 याना बिज्यातः-

“एत दग्गं, भित्ठवे, मम साविकानं भित्ठुनीनं आरद्धविरियात्तं
 यत्थिं सोणा ।”

“भिक्षुपिं ! जिह्म अरब्धवीर्यं दुह्म आविका भिक्षुणीपिं
 मध्ये सोणा अग्र स्तः ।”

सम्पादकया पिदंगु सकूत

- १) ख्वपदे वाःहावहि संक्षिप्त परिचयं
- २) मुनि विहार " "
- ३) नेपालया विभुति २५२५ दं क्यंगु बुद्धत्रयन्ति
- ४) मल्लकालिन बौद्ध कलाकृति
- ५) नुगु पुचः
- ६) दीपंकर जानमाना छफो स्वां
- ७) " " निफो स्वां
- ८) बुद्धया सत्उपदेश

थाकू:- रोजन प्रिन्टर्स, ठहिटी, येँ । फोन त्याः- १६६०६